

Valgret, men at dette ikke havde meget at sige, da de var udelukkede fra Skoleraadet, Fattigvæsenet og Kommunalraadet. De faa Forsøg, som var gjorde for at udvide Feltet for Kvindens Virksomhed, var ikke hidtil krøned med Held.

Dog vidste vi, at paa Kvindens forbedrede Stilling samt hendes Ret til at yde sine Evner og Kræfter i det borgerlige Liv, derpaa beror dog væsentlig Menneskehedens fremtidige Lykke.

Under stærkt Bifald udtalte Ordstyreren sin Tak til Hr. Borg for hans varmfulde og klare Foredrag.

Frøken *Alli Trygg* (Finland) begyndte med at udtale den Sætning: »Finland er et lidet fattigt Land«, men i denne Sag var det kommet foran mange andre Lande. Den finske Kvinde har fuld kommunal Valgret og Valgbarhed, hun kan vælges ind i Skoleraad og alle Udvalg, være Ordfører for alle Spørgsmaal. Taleren meddelte, at i Skoleraadet for den store finske Fællesskole, der gik lige op til Universitetet, sad der 3 Herrer og 2 Damer.

Ogsaa til Fattigforstander kan de vælges, og hun haabede med Tiden at se en Kvinde som Borgmester i Helsingfors.

For Resten er det umuligt paa nogen Maade at gengive Frk. *Alli Tryggs* Tale, da hendes livlige og talende Bevægelse hører med til Foredraget og sympatetisk griber Tilhørerne.

Man gik nu over til det næste Punkt paa Dagsorden: »*Fredssagen som Kvindesag*«.

Fru *Bajer* fik derpaa Ordet og gav Beretning for Danmarks Vedkommende:

I disse Militarismens Tider, da der ved Siden af, at Industrien blomstrer, tillige blomstrer et Kapløb mellem Nationerne om, hvem der kan stille den største Hær paa Benene, hvem der kan opfinde det forfærdeligste Mordvaaben, ofre mest af Værdier paa dette det ufrugtbare Arbejde — i saadanne Tider opstod der naturlig Tanke og Bestræbelser af modsat Art: Hvad kan der gøres for at hæmme dette Uvæsen, hvorledes kan vi værne om Menneskeliv, om Kunsten og Industrien? Det kan alene ske ved at arbejde hen til Fred mellem Nationerne. Og her har Kvinden en stor Opgave at løse; som Moder, som Opdragerinde, kan hun nedlægge en Sæd, som bærer Fredens Frugt. Vi se herfor ogsaa i de fleste Lande, hvor Arbejdet imod Militarismen har Fremgang, der er det Kvinden, som med Iver tager fat med. Kun her i Norden synes det anderledes, her holder Kvinderne sig mest borte eller er ligegyldige overfor en Sag, der er af saa stor Betydning for alle.

Vi har for nogle Aar siden set energiske Kvinder ofre stor Virksomhed for at tilvejebringe Penge midler til Kanoner. En Deputation af Kvinder gik den 25. Februar 1885 til Kongen og meddelte ham, at der ved frivillige Bidrag fra 20,000 Kvinder her i Landet var anskaffet 8 Fæstningskanoner. Tænk Dem, 20,000 Kvinder, mon virkelig mange af disse har tænkt over Sagen? Jeg har talt med enkelte af disse om den Sag, og de har tilstaaet, at de ikke alene strax fortrød, hvad de havde gjort, men ved nærmere at tænke selv, havde de syntes, at det var galt.

For et Par Aar siden, 1886, udsendtes fra en Kreds af Kvinder et Opraab om Fredssagen, det gav Genlyd mange Steder, men alt for faa, vi har det

sikre Haab og Grund til at tro, at Kvindesagens Venner ogsaa mer og mer vil gøre den Sag til deres.

Frøken *Anna Bugge* (Norge) kunde kun sige, at i Norge existerede Fredssagen slet ikke som Sag, vilde man der omtale sligt, vilde man møde en haanlig »Trækken paa Skuldrene«, Fredssagen betragtes som »Utopi«, der hører hjemme i Tusendaarsriget og ikke i vor syndige Verden. Det, som gør størst Skade, er, at Krigspolitikken sejler under Patriotismens Flag, men denne Patriotisme virker paa en egen Maade.

Løjtnant *Wavrinsky* fik nu Ordet, og han udtalte ganske det samme for Sverigs, som Frk. Bugge for Norges Vedkommende. Fredssagen laa i Dvale eller havde aldrig været i Live. Man havde i Sverig to Ordspil: »Vil du Fred, da bered dig paa Krig«, og: »Vil du Fred, saa bered dig paa Frihed«. — Den første Sætning var tagen til Indtægt af Militarismens Damer, der ligesom i Danmark havde udstedt et Opraab til det svenske Folk om at yde Bidrag til Befæstninger. Opraabet var undertegnet af mange af Sverigs største Adelsnavne.

Man gjorde nu et Ophold og spiste Frokost, samtalede med Venner og Bekendte, og gik derpaa over til Spørgsmaalet: »*Afholdssagen som Kvindesag*«.

Forretningsfører *Nielsen*. Den første Afholdsforening blev stiftet af Pastor *Eleholtz* i Vejle den 17. April 1879. Den næste nogle Dage senere af *Johan Hansen* i Randers; begge nylig ankomne her til Danmark fra Amerika, da de optog *Afholdsarbejdet*.

Bevægelsen, som den Gang begyndte religiøs, fortsættes nu som en ren borgerlig Bevægelse, uafhængig af Religion og Politik.

Fra det Bevægelsen begyndte i Vejle med nogle faa Medlemmer og indtil nu har den vundet en meget stor og stærk Tilslutning, idet henimod 40,000 har erklæret sig for *Afholdsfolk*.

Danmarks Afholdsforeninger lade aarligt afholde over 1000 Foredrag. »Danmarks Afholdsforening« bestaar af mellem 400 à 500 lokale Foreninger, og hver Forening afholder 3 à 4 offentlige Møder om Aaret, nogle enkelte 8 à 16. »Københavns Afholdsforening« 40 à 45.

De 40,000 Afholdsfolk er fordelt saaledes: Danmarks Afholdsforening's Medlemsantal er 26—27000, »Good Templar« ca. 6000, de øvrige enten i andre Foreninger (»Templar Ordenen« o. l.) eller ikke Medlemmer af noget Selskab.

Edvard Wavrinsky (Sverig). I Sverig var Afholdssagen taget op omtrent som i Danmark, men stærkere end den stod Good Templarforeningen, som tæller 60,000 Medlemmer, og dens Virkning var ikke ubetydelig. Men trods dette stod Drikkeriet i Sverig i sørgeligt Flor, her kunde man snart sige, at det var blevet til Skik, at Kvinder drak. For 20 Aar siden var det en Skam for Kvinder at drikke Spiritus, senere kunde man se Kvinderne næsten overalt i den Henseende være lige med Manden, ikke at forstaa, at de drak for meget, nej, ganske lidt, et Par Glas Vin, en lille Toddy, Likør og lign. Det hørte sig til og var, som man udtrykte sig, »comme il faut«. Men hvordan skulde Ondet hæmmes hos Manden, naar Kvinden stod Side om Side med ham, naar det første, en Husmoder bød Gæsten, var Spiritus? Man trode, det var ganske uskyldigt, men Hospitalerne og